

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/37/2017
Identifikačné číslo spisu:	1412211876
Dátum vydania rozhodnutia:	17.05.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1412211876.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne JUDr. I. L., bývajúcej v J., proti žalovaným 1/ S. J. bývajúcej v J., 2/ S. M., bývajúcemu v J., 3/ G. M., bývajúcemu v J., 4/ P. M., bývajúcemu v J., o určenie vlastníctva, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 24 C 161/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. mája 2016 sp. zn. 2 Co 225/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala určenia, že v podiele 1/4: a/ je spoluvlastníčkou pozemkov v katastrálnom území K. zapísaných v pozemkovej knihe vo vložke č. 896 ako parcela č. 1271/9 a parcela č. 4463/9, resp. vo vložke č. 1661 ako parcela č. 4225/6 (ďalej len „sporné pozemky“), b/ spoluvlastníkmi sporných pozemkov sú potomkovia po R. N. I. G. a G. L.. Na odôvodnenie žaloby uviedla, že podala návrh, aby sporné pozemky boli prejednané v konaní o dedičstve ako novoobjavený majetok po jej prastarých rodičoch [D. L. (zomrel v roku 1973) a G. L. (zomrelom v roku 1970)]. Jej návrhu nebolo ale vyhovené s odôvodnením, že sporné pozemky sú v katastri vedené na liste vlastníctva č. XXXX. ako vlastníctvo žalovaných titulom darovacej zmluvy z 3. júna 2004 (ďalej len „darovacia zmluva“). Podľa presvedčenia žalobkyne je ale darovacia zmluva neplatná. Jej prastarí rodičia totiž sporné pozemky nadobudli na podklade prídelovej listiny Štátneho pozemkového úradu v Prahe z roku 1931, ktorá obsahovala ustanovenie zakazujúce pridelené pozemky scudziť bez súhlasu príslušného orgánu. Vzhľadom na tento zákaz nemohol byť v minulosti platne uskutočnený prevod vlastníctva sporných pozemkov na právnych predchodcov žalovaných, takže s nimi ani nemohli nakladať. Titulom nadobudnutia (spolu)vlastníctva žalovanými nemôže byť nielen darovacia zmluva, ale ani vydržanie, lebo po roku 1948 sa podstatná časť pôdy v súkromnom vlastníctve stala predmetom užívania poľnohospodárskych a lesníckych organizácií. Z toho žalobkyňa vyvodzovala, že žalovaní nie sú skutočnými spoluvlastníkmi sporných pozemkov.

2. Žalovaní 1/ až 4/ navrhli žalobu zamietnuť, lebo sporné pozemky nadobudli platne darovacou zmluvou.

3. Rozsudkom z 9. októbra 2013 č.k. 24 C 161/2012-181 Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) žalobu zamietol ako neopodstatnene podanú. Konštatoval, že spornosť otázky, či súčasťou dedičstva po poručiťovi je určitá vec, sa v súdnej praxi odstraňuje žalobou dedičov o určenie, že poručiťel bol ku dňu svojej smrti vlastníkom veci, resp. žalobou o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi. Požiadavka, aby každý majetok poručiťela bol prejednaný v konaní o dedičstve, je imperatívna. Nepripustné, zákonu sa prieciacie je priame určenie vlastníckeho práva k takej nehnuteľnosti, ktorá predstavuje dedičstvo a nebola prejednaná v konaní o dedičstve. Uzavrel, že so zreteľom na individuálne okolnosti danej veci žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na ňou požadovanom určení [§ 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.

4. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. mája 2016 sp. zn. 2 Co 255/2014 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 O.s.p.). Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, preto sa v dôvodoch svojho rozhodnutia obmedzil na konštatovanie jeho správnosti (§ 219 ods. 2 O.s.p.). V odôvodnení poukázal na zásadu, v zmysle ktorej sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiťela. V prípade prechodu práv a povinností poručiťela na iného sa uplatňuje princíp ingerencie štátu; to platí aj pre konanie o dodatočne objavenom majetku poručiťela (§ 175x ods. 1 O.s.p.). Pokiaľ sa v konaní o dedičstve (resp. v konaní o novoobjavenom majetku poručiťela) vyskytne spor o tom, čo patrí do dedičstva, prax súdov vychádza z toho, že procesne prípustným nástrojom na odstránenie spornosti je žaloba o určenie, že sporná vec (a) patrí do dedičstva alebo (b) v čase smrti poručiťela bola v jeho vlastníctve. Žalobkyňa ale takú žalobu nepodala. Podmienkou procesnej prípustnosti žaloby, ktorú podala, je preukázanie jeho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). V danom prípade súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalobkyňa nepreukázala splnenie tejto podmienky. Nedôvodná je jej argumentácia o nesprávnom právnom posúdení veci a tiež o odňatí možnosti pred súdom konať nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie zodpovedá § 157 ods. 2 O.s.p. a odvolaním napadnutý rozsudok nie je nepreskúmateľný. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie a z nich vyvedené skutkové závery majú základ v úplnom zistení skutkového stavu, ktorý je správne posúdený aj po právnej stránke. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s ustanoveniami § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 O.s.p.

5. Žalobkyňa podala 14. septembra 2016 dovolanie, ktorým napadla rozsudok odvolacieho súdu s tým, že dovolanie je prípustné podľa ustanovení § 420 písm. a/ a d/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V dovolaní uviedla, že dostatočne odôvodnila, v čom spočíva jej naliehavý právny záujem na ňou požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Súdu tiež preukázala existenciu podvodného konania právneho predchodcu žalovaných (Ing. S. M.) zavŕšeného notárskym osvedčením o vydržaní vlastníctva sporných pozemkov, ktoré bolo v roku 1994 vydané v rozpore so zákonom. Súd sa preto mali zaoberať meritom veci (otázkou existencie vlastníctva Ing. S. M. a platnosti darovacej zmluvy), a nie jej žalobu zamietnuť z procesného dôvodu. Z týchto dôvodov žiadala, aby dovolací súd „zrušil vlastníctvo“ žalovaných.

6. Žalovaná 1/ poprela opodstatnenosť tvrdení dovolateľky o podvodnom konaní Ing. S. M.. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnutý rozsudok je vecne správny, preto ho navrhol „potvrdiť“. Žalovaní 3/ a 4/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana s právnickým vzdelaním (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný

procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

9. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

11. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. a/ a d/ CSP a zároveň z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

14. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplyva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, ako aj v zmysle § 421 CSP.

15. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: (a) kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, (b) ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, (c) ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste. Veľký senát doslovne uviedol, že „v prípade

dovolacej argumentácie, podľa ktorej v určitom spore došlo súbežne k viacerým, zákonom samostatne kvalifikovaným vadám zmätočnosti, musí vziať dovolací súd na zreteľ, že jednotlivé dôvody prípustnosti dovolania nie sú v § 420 písm. a/ až f/ CSP vymedzené náhodne, v poradí, ktoré by nemalo logické opodstatnenie, vnútornú väzbu, previazanosť a podmienenosť. Legislatívne usporiadanie týchto dôvodov prípustnosti dovolania v zákone zreteľne vyjadruje vyšší stupeň intenzity procesnej chyby súdu a tiež významovú nadradenosť dôvodu zmätočnosti uvedeného v prednejšom poradí pred dôvodmi prípustnosti vymenovanými v ďalšom poradí. V dôsledku takéhoto usporiadania platí, že pri argumentácii dovolateľa týkajúcej sa procesnej vady zmätočnosti uvedenej v prednejšom poradí už nemá opodstatnenie ďalšia argumentácia týkajúca sa procesnej vady zmätočnosti uvedenej v nasledujúcom poradí“. V ďalšej časti svojho uznesenia veľký senát dodal, že „v takom prípade už - bez ohľadu na úspešnosť alebo neúspešnosť uplatnenia dôvodu prípustnosti dovolania uvedeného na prednejšom mieste - neskúma opodstatnenosť tvrdenia dovolateľa o existencii procesnej vady upravenej v § 420 CSP v ďalšom poradí“.

16. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

17. Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobkyne len podľa ustanovenia § 420 písm. a/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jej dovolania z hľadiska § 420 písm. b/ CSP, ale ani z hľadiska ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP).

18. Podľa § 420 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

18.1. V zmysle § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

18.2. Spor, v ktorom sa jedna z procesných strán domáha proti druhej procesnej strane určenia, že je vlastníčkou hnutelnej alebo nehnuteľnej veci, je typický súkromnoprávny spor, ktorého prejednanie patrí do právomoci súdov. Spory o určenie vlastníctva sú jednými z najčastejších sporov, ktorá súdy v praxi prejednávajú.

18.3. Argumentácia žalobkyne o existencii procesnej vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. a/ CSP je celkom neopodstatnená.

19. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. a/ CSP prípustné. Procesne neprípustné dovolanie žalobkyne odmietol najvyšší súd podľa § 447 písm. c/ CSP.

20. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.